

Щодня батьки можуть знайти різні можливості для розвитку у дітей орієнтування в часі і просторі. Для цього їм не треба багато часу, головне у тому, щоб батьки розуміли значення таких занять, а в цьому їм мають допомогти вихователі.

Отже, дитина, яка готується стати школярем, обов'язково має володіти елементарними навичками самоорганізації. Ці навички надалі стануть її «помічниками» у навчальній діяльності, ефективному використанні часу, вмінні чергувати працю, навчання, гру, відпочинок. Важливо, щоб батьки спонукали дитину до самостійної розумової діяльності, вчили її логічно мислити. А для цього зовсім не обов'язково спеціальні вправи. Можна використати будь-які спостереження, різноманітні ігри, бесіди з дитиною. Ставлячи дитину перед необхідністю самостійно мислити, важливо враховувати наявний у неї досвід і знання.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М., Бєленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. Базовий компонент дошкільної освіти. Київ, 2012. 26 с.
2. Білецька С. В. Дитиноцентрована педагогіка: теорія і практика західних країн: навч. посіб. Харків, 2008. 255 с.
3. Венгер Л. А., Венгер А. Л. Домашня школа мышления. Москва, 1994. 293с.
4. Звонкін, О. Малюки і математика. Дитячий садок. 2010. №11. С. 1–4.
5. Машовець М. А., Стеценко І. Б. Навіщо дошкільнику математика. Київ, 2009. 128 с.
6. Старченко В. Шукайте красу в математиці! Дошкілля. 2010. № 4. С. 7–9.
7. Терещенко І. Цікава математика надворі і вдома. Поради батькам щодо розвитку логіко-математичного мислення дітей. Дошкільне виховання. 2011. № 6. С. 30–31.
8. Щербакова К. Й. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: навч. посіб. Київ, 1996. 240 с.
9. Щербакова К. Й., Брєжнєва О. Г. Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку: навч. посіб. Мелітополь, 2019. 200 с.

УДК 373.2.015.31:111.852:745/749(477)

Демченко Є. В.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник – к.п.н., доц. Манжелій Н. М.*

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена проблемі використання народно-прикладного мистецтва у освітньому процесі закладів дошкільної освіти. Особлива увага акцентується на обґрунтуванні педагогічної цінності народно-прикладного мистецтва у естетичному розвитку особистості, наголошується на

специфіці ознайомлення дітей дошкільного віку з народно-прикладним мистецтвом.

Ключові слова: *естетичне виховання, народно-прикладне мистецтво, діти дошкільного віку, заклад дошкільної освіти (ЗДО).*

Постановка проблеми. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» визначає стратегічні напрямки розвитку освіти та забезпечення постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу – найвищої цінності нації. На сьогоднішній день проблема гармонійного розвитку дитини як основа формування майбутньої особистості має всеохоплюючий характер. Воно залежить від успішного вирішення багатьох виховних завдань, серед яких особливе місце займає питання естетичного виховання, яке передбачає розвиток здатності сприймати прекрасне в природі, навколишньому світі, творах мистецтва, пробудження та формування у дітей естетичних почуттів і смаку, умінь і навичок у творчій діяльності.

Особливо зростає роль народно-прикладного мистецтва, яке тісно пов'язане з життям людини, адже побут українців завжди був максимально естетизований. Сьогодні декоративно-прикладне мистецтво розглядається як важлива художньо образна цілісність, що виконує численні функції. В освітньо-виховному процесі використання функціонального потенціалу декоративно-прикладного мистецтва і, зокрема, народної творчості набуває особливого значення. Людина народжується і проживає в соціальному середовищі, яке є невичерпним джерелом для її творчості і культурно-естетичного розвитку. Декоративно-прикладне мистецтво визначає художню специфіку народної культури і є одним із важливих засобів національного відродження та естетичного виховання дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Питання використання декоративно-прикладного мистецтва як засобу виховання духовності українців знаходимо у наукових працях Б. Бойчука, Г. Івашківа, О. Ковальчук, М. Левицької, М. Станкевича, у яких описані види та жанри декоративно-прикладного мистецтва, що сприяють відродженню національно-виховних традицій і культури особистості.

Проблемі використання народно-прикладного мистецтва у навчанні й вихованні дітей присвячені праці класиків педагогічної думки (О. В. Духновича, Я. А. Коменського, С. Ф. Русової, В. О. Сухомлинського, К. Д. Ушинського). До питання естетичного виховання дітей дошкільного віку засобами народної художньої творчості звертались і сучасні дослідники (Е. Белкіна, О. Поліщук, Л. Шевчук та ін.), які обґрунтували роль народного декоративно-прикладного мистецтва у збагаченні естетичних почуттів

дошкільників, розвитку їхніх оцінних суджень, стимулу до організації дитячої творчості.

Мета статті: обґрунтувати педагогічну цінність українського народно-прикладного мистецтва як ефективного засобу естетичного виховання дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Культуру України важко уявити без народного мистецтва, яке розкриває витoki духовного життя українського народу, демонструє його естетичні цінності, художні смаки і є частиною його історії.

Сьогодні елементи національної творчості широко присутні в побуті, одязі, предметах декоративно-прикладного мистецтва. З раннього дитинства вироби народних майстрів природно входять у наше життя і залишаються в пам'яті надовго. Тому ніхто не потребує гармонійності естетичного виховання так, як діти дошкільного віку [7].

Естетичне виховання розглядається вченими, як розвиток здатності сприймати, відчувати, розуміти прекрасне в житті і мистецтві, як виховання прагнення самому брати участь у перетворенні навколишнього світу за законами краси, як залучення до художньої дійсності і розвитку творчих здібностей [4, с.20].

Здійснення естетичного виховання та розвиток дітей засобами народно-прикладного мистецтва необхідно будувати на таких основних принципах:

- підбір різних видів народно-прикладного мистецтва при умові їх тісного взаємозв'язку та врахування вікових можливостей дітей;
- інтеграція різних напрямків виховної роботи і видів діяльності;
- активне включення дітей у різноманітну художньо-творчу діяльність;
- врахування їх індивідуальних інтересів, нахилів;
- створення естетичного середовища в повсякденному житті;
- бережливе й шанобливе ставлення до дитячої творчості в різних формах її прояву.

Народно-прикладне мистецтво може використовуватись у педагогічному процесі ЗДО за трьома напрямками:

- для оформлення інтер'єра закладу дошкільної освіти, свят, відпочинку, що у свою чергу сприяє створенню естетичного середовища;
- з метою ознайомлення дітей із народно-прикладним мистецтвом (розгляд народних виробів, іграшок, створення ляльки-мотанки, витинанок, розгляд розписів, вишивок);
- для розкриття дитячої творчості в якості зразків-еталонів спочатку для прямого відтворення, а потім і для творчого осмислення й застосування [3, с.17].

У якості ефективного засобу естетичного виховання дошкільників у ЗДО педагоги використовують народно-прикладне мистецтво, яке здійснює сильний естетичний і емоціональний вплив на особистість, а також наділене високими пізнавальними, розвивальними і виховними можливостями. Крім того, воно за своєю природою близьке дитячій творчості: його відрізняє простота, завершеність форм, узагальненість образів, передача навколишнього світу умовними символами, відмова від надмірної деталізації [8, с.38].

Народно-прикладне мистецтво покладено в основу різних видів художньо-творчої діяльності й ефективно сприяє розвитку психічних процесів дошкільника: сприйняття, образного мислення, уяви та позитивного ставлення до об'єктів естетичного змісту [3, с.17].

Відповідно до програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» ознайомлення з народно-прикладним мистецтвом починається з молодшого дошкільного віку. На четвертому році життя дітей вихователі ознайомлюють їх з інтер'єром української оселі, з глиняними опішнянськими та косівськими свистунцями (пташка, баранець, півник), дерев'яною яворівською іграшкою (коник, пташка, колиска), із чарівною українською вишивкою (рушники, серветки, сорочки тощо), розповідають про звичай прикрашати предмети побуту розписом, вишивкою, звертають увагу на яскравий колорит розпису іграшок [1, с.69-70].

У середньому дошкільному віці дітям дають уявлення про українську садибу, у процесі проведення занять вихователі заохочують дошкільників до малювання простих візерунків на площинних формах іграшок, прилучають їх до краси української вишивки, ознайомлюють із характерними її особливостями відповідно до регіону; розширюють знання дітей про витинанку та специфіку її виготовлення [1, с.123-125].

У старшому дошкільному віці дітей ознайомлюють із традиціями оздоблення оселі зовні та всередині. Вихователі залучають дошкільників до виготовлення ляльки-мотанки, продовжують знайомити з вишивкою, навчають дітей розуміти символічне значення деяких візерунків та кольорів [1, с.189-192].

Висновки. Таким чином, українське народно-прикладне мистецтво є ефективним засобом естетичного виховання дошкільників. Естетичний розвиток дітей у процесі взаємодії із виробами народних майстрів набуває особливих рис у зв'язку з освоєнням етнокультурного досвіду. Інтеграція народно-прикладного мистецтва з різними видами художньо-творчої діяльності дозволить успішно вирішувати завдання естетичного розвитку дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Білан О. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku->

- ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf* (дата звернення: 02.11.2019).
2. Захарчук-Чугай Р. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посіб. Київ. 2012. 342с.
 3. Котелянець Н. Значення народного мистецтва для виховання та розвитку дітей дошкільного віку. Трудова підготовка в закладах освіти. 2010. № 5. С. 16–18.
 4. Куземко Л., Мурга Л. Малювання за мотивами українських народних розписів як засіб естетичного виховання. Дитячий садок. 2012. № 10. С.20–24.
 5. Огурцова С. Формування естетичної культури у дошкільному дитинстві. Дитячий садок. 2004. №8. С.10.
 6. Українське народне декоративно-прикладне мистецтво URL: http://mystectvo.ru/narodne_mystectvo.htm (дата звернення: 02.11.2019).
 7. Ярыгина Н. А. Декоративно-прикладное искусство как средство эстетического воспитания дошкольников. Начальная школа: Плюс до и после. 2008. №4. С.38–40.

УДК 373.2.035:305

Діхтяренко Т. С.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка
Науковий керівник – к.п.н., доц.Пасічніченко А.В.*

ФОРМУВАННЯ СТАТЕВО-РОЛЬОВИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті окреслено актуальність проблеми гендерного виховання дітей дошкільного віку. Висвітлено особливості формування статево-рольових уявлень. Визначено роль сюжетно-рольової гри у формуванні статево-рольових уявлень у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: *гендерне виховання, статево-рольові уявлення, дошкільний вік, сюжетно-рольова гра.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства відбуваються зміни у змісті теоретико-методологічних і практичних підходів в освітній галузі, зокрема повному визначається мета навчання і виховання з урахуванням соціокультурних особливостей статі. На думку більшості дослідників, дошкільний вік – початковий етап соціалізації дитини, становлення важливих рис та якостей. У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях дедалі частіше розглядається процес формування особистості як представника певної статі, носія певних вихідних якостей, що визначають зміст поведінки індивіда як чоловіка або жінки, хлопчика або дівчинки.

Гендерний підхід в освіті – це індивідуальний підхід до прояву дитиною своєї ідентичності, що дає надалі особистості велику свободу вибору, можливості для самореалізації, допомагає бути досить гнучкою і уміти використовувати різні можливості поведінки [6, с.124].